

ביאורים

הגאולה המתוארת בספרי הנביאים, נראית לעיני הקורא אידאלית מאוד - חיים רוחניים וגשמיים מפותחים, דביקות וקשר בין ישראל לאביהם שבשמים ועוד. והנה, עם ישראל חזר לארצו, וגילה שהעניינים אינם פשוטים כלל וכלל - לא כל עם ישראל עסוק בקריאה בשם ה', מעשים הקשורים בתחיית האומה, נעשים דווקא בידי אנשים פחותי ערך, שחלקם לא מכוונים את מעשיהם ה'אידאליסטיים' לשם שמיים, או שחיים בקטנות וברדידות. דבר זה יוצר בלבול. האם ייתכן שמהלכים כה גדולים וחשובים יתגלו דווקא בידי אנשים אלה? וכיצד בסופו של דבר יתחבר כל זה לגאולתם השלמה של ישראל?

הרב קוק מסביר, שמצד אחד, כדי לממש את האידאל הגדול - שהעולם הרוחני יתבסס בעולם החומרי - הכוחות הרוחניים צריכים לרדת, (על מנת שניתן יהיה לקדם ולחזק את אותם אידאלים בפועל בעולם הזה). ירידה זו גוררת אחריה מצב שבו דווקא אנשים ירודים ופחותים מגלים אידאלים רוחניים, ועוסקים בהם. אולם מצד שני מסביר הרב קוק, אנשים אלה הם בעלי יכולת גשמית גדולה וחזקה, ופעמים רבות דווקא אצלם מצוי המרץ והכוח החזק לקדם את האידאלים שבעולם החומר.

ומה יהיה בסופו של דבר? עם התקדמות תהליך הגאולה, נמצאים בעם ישראל אנשים גדולים וטהורים שעוסקים באידאלים אלה בטהרם. ואז זוכים לפתע אידאלים אלה להיגאל, להתרומם, להשפיע, ולרומם את כל העוסקים בהם. ואפילו אלה שרחוקים מדרך ה', מתרוממים דרכם בקלות רבה יותר מהתרוממות רגילה של אדם פרטי שמתעורר בו כוח הטוב.

כשזוכים ישראל לרוממות רוחנית, גם האחדות שביניהם מתגברת. כדי שאחדות תתקיים, יש צורך בגורם ש'יפרנס' אותה. כאשר עם ישראל נמצא במצב של רדידות רוחנית, הכוח היחיד המאחד הוא הגזע המשותף ועוד עניינים חיצוניים (מגורים משותפים, צורך לשרוד יחד בחיים ועוד). אולם אין די בדברים אלו כדי לאחד פרודים רבים הקיימים בחיי האדם, ולכן, האדם העושה תשובה ומתרומם, צריך לכוון שבתשובתו הוא מפרנס ומחזק את האחדות הזו, ומייצר דבר מהותי שבכוחו לאחד את עם ישראל. ואז, יכולים עם ישראל יחד לקדם ולרומם את העולם כולו, ולהשתמש בכוחות הגדולים הטמונים בהם, לגלות בעולם את תפקידם הגדול, ולרומם את העולם כולו אל המטרה שיעד לו בורא עולם.

הרחבות

• תורה ותשובה בשביל האומה

צריך לעורר לתשובה גם בשביל קיום האמה. בדומה לכך, הרב קוק מדריך ללמוד תורה גם בשביל האומה, ומגדיר זאת כתורה לשמה: "אחד מהדרכים של עסק התורה לשמה הוא להעשיר את כנסת ישראל בכוחות רוחניים גדולים..." [אורות התורה ב, ד].

• השמעת יחידי הסגולה על ההמון

עד בא התור, שמתעוררים עדיני לב חמושים בכח צדקת ה'. בספר אורות, הרב קוק כותב שעם ישראל זקוק ל"חסידיים גדולים המיוחדים בגדלות הדעה" והם ישפיעו מכוחם הרוחני על כל העם באופן סגולי על ידי קשר הנשמות זו לזו. "הרוחניות החיובית כבר היא מתפלשת באומה מאליה, על פי סגולתה הפנימית, על ידי הארת אלה היחידים, שהם שלוחי ציבור, ונושאים הם בלבבם את אוצר הרוחניות המחיה של כל העם" [אורות התחיה ד].

• גורלה של הציונות החילונית

אור ה' המעלה בערפלים, הגנוז בנקדת ציון ה'יסודית, יופיע. הציונות היא דוגמה לתהליך המתואר בפסקה שלנו. הרעיון היסודי של הציונות הוא שיבת ישראל לארצו. רעיון זה הינו התגשמות חזון הנביאים והדרך לגאולת ישראל ותיקון העולם במלכות שדי. כאשר רעיון הציונות התפשט בהמון, הוא נתפס גם בצורות נמוכות ואפילו שליליות, של קישור הציונות עם חילוניות ופריקת עול תורה. הרעיון הקדוש היסודי של הציונות יתברר ויתגלה יותר, ואז, הקשורים לרעיון הציונות יחזרו בתשובה בהירה וקלה אל התורה והמצוות.

שאלות לדין

- א. האם התשובה שמטרתה היא לקיים את האומה, נחשבת כתשובה 'לשמה'?
- ב. אילו 'מחשבות גדולות' בנושא התשובה, מתגלות היום בצורה גסה וחומרית?

יא. צריך לעורר לתשובה גם בשביל קיום האמה. הא כיצד? אנהנו צריכים להיות אגודים קיום האומה ביחד לדורות, האגד הרוחני שלנו צריך הוא פרנסה, פרנסתו היא ארץ החיים ומהלכי הדעות. פשפוזיקים אותם הדרכים והמשפחות הרי התמות האחדותית קיימת, והיא מוסיפה כח לאחדות הגזע ויתר מיני סימני האחדות, אף על פי שהם מצד עצמם דברים עוברים ומשתנים; אבל בחלשות הרוחניות, הפרוד הרוחני מתגבר, והאחדות הפוקרית של הגזע והעניינים החיצוניים לא יעצרו כח לאגד את הפרודים הרבים, שהחיים בתנאייהם החיצוניים והפנימיים מפרידים.

יב. יש שמחשבה יורדת ממרומי גדלתה וממקור טהרתה, מפני שאחרי אשר נתגשמה במעשה ובחיים טפלו בה אנשים שאינם הגונים והחשיכו את יפעתה. הירידה הזאת אינה ירידת עולם, כי אי אפשר שהטוב הרוחני המחשבי יהפך לרע, כי אם ירידת שעה, והיא גם כן לצרף עליה.

אותם האנשים, שהם קטנים באיכות, יש להם גדל פמותי, וגם מדה זו אף-על-פי שהיא נחשבת כלא לגבי האיכות, מכל מקום פשהיא מצטרפת עם האיכות היא מעטרתה, ו"ברב-עם הדרת מלה". ולא דוקא הפמות המספרית כי אם גם הפמות הפחנית, המרץ וההפץ לרדף ולהשיג, לכונן את המבקש על ידי דרכים מעשיות והתגלות הפח. כל זה מתגלה יותר אצל אנשים בעלי חמר חזק וגם וחסרי רוח אצילי, המתיש על-פי רב את הפח ביחושו להחמר. פאשר המחשבה צריכה לקנות לה בסיס חמרי, דרפה לרדת ממעלתה. בפרק פזה הנה היא משלכת לארץ ופריצים באים בה ומחללים את קדשתה. אבל עם זה מתרבים אכלוסייה, והתגלות האמץ החמרי הולכת ונוספת.

הדברים הולכים כף עד בא התור, שמתעוררים עדיני לב חמושים בכח צדקת ד', והם עולים עד ראש הפסגה של מקור טהרת המחשבה, ומתעמקים בתוכייתה, מכניסים בה את הטהר שפנשמתם, את פגותיהם העדינות ומחשבותיהם הזכות. ומתוף כף, זו המחשבה הפלילית בעצמה, שפפני מכאוביה הרוחניים, מדקירת הקוצים הסובבים אותה, היא מטלת עיפה בחלשת כח, בתרדמת מות, וכמעט באין רוח חיים, מתעוררת היא ומתחלת להשפיע על כל הנגשים אליה טל חיים בהוד גבורה מפנימיותה, ואז מתעלים בעליה. כל הדברים בה. וגם אותם אשר דבקו בה בימי ענייה הרוחני, אשר על ידי דודן ושובבות רשע סרו מהדרף הראשית הסלולה למגמתה של המחשבה, הנם גם הם מתעלים עמה, שבים על ידה בתשובה בהירה ועליונה במעוף נשר בקלות נפלאה, שאין דומה לה בכל גלוי של חזון תשובה הבאה מצד התעוררות הכח הטוב של איוז נפש פרטית. המתחה הזה בא יבוא ולא יאחר. אור ד' המעלה בערפלים, הגנוז בנקדת ציון ה'יסודית, יופיע, יעלה מעמק הבכא את מקדש מלה עיר מלוכה וכל אגפיה, ועמה יעלו כל המחזיקים בכנף מעילה, הקרובים והרחוקים, לתחית אמת וישועת עולמיים.

פרנסה - מזון רוחני המסייע לשמר את האחדות שבאומה. ארץ החיים ומהלכי הדעות - שעל-פי דרכה של תורה. התימות - שייכות ההתאמה הפנימית [הערת הרב צבי יהודה קוק] בין חלקי האומה ופרטיה. והאחדות המקרית - אחדות שאינה רוחנית ופנימית. שהם קטנים באיכות. יש להם גדל פמותי - אמנם אינם אנשי מעלה, אבל הם רבים. הפמות הפחנית - גדול היכולת והכוח. המתיש על פי רב את הכח ביחושו להחמר - נחלש כוחם של בעלי הרוח האצילי, כאשר הם רוצים ליישם את המחשבה ולהוציאה לפועל. ופריצים - אנשים שאינם הגונים. מתעלים בעליה - מתעלה תפיסתם והם רואים את אותה מחשבה בצורה יותר מרוממת ואידיאליסטית. המעלה - המוסתר. נקדת ציון ה'יסודית - מהותה הפנימית של הוויית המלכות הישראלית [הערת הרב צבי יהודה קוק].

עליית המחשבה

